

Rapportage master Speltherapie
Onderzoek in de opleiding

Christelijke Hogeschool Ede
3 juli 2019

Contactpersoon voor de rapportage

Voornaam	Dineke
Achternaam	Bent
Functie	opleidingscoördinator Speltherapie
Telefoonnummer	06 – 53 15 73 04
E-mailadres	ebent@che.nl

Inleiding

Met deze rapportage wordt beschreven op welke wijze de opleiding hbo-master Speltherapie onderzoek nader heeft uitgewerkt in het curriculum. In het besluit van de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) gedateerd op 30 april 2018 zijn de volgende aandachtspunten voor de uitwerking geformuleerd:

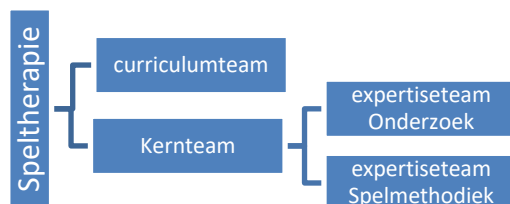
1. Een afweging van onderzoeksmogelijkheden en een onderbouwing voor de komende jaren;
2. Aansluiting op gevalideerd onderzoek in het brede veld van therapie;
3. Verbinding met bestaande onderzoeksdomeinen in het brede veld van therapie;
4. Verbinding met actuele en onderzoekswaardige vragen uit het werkveld;
5. Terugkoppeling van onderzoeksresultaten naar het onderwijsprogramma en het werkveld.

Huidige situatie

Alvorens in te gaan op de concretisering van de aandachtspunten geven we een korte schets van de huidige situatie. De masteropleiding is dit jaar van start gegaan met 38 studenten. De meeste studenten hebben een werkomgeving waarbij ze onderzoek kunnen doen naar werkzame mechanismen van speltherapie en/of ze hebben een stageplaats waarbij ze speltherapeutische behandeltrajecten uitvoeren. Sommige studenten doen onderzoek op hun stageplaats.

Dit jaar heeft ook in het teken gestaan van de opbouw van een samenwerkingsstructuur. Er is een kernteam geformeerd waarin zowel methodische expertise als expertise op het gebied van onderzoek evenwichtig is verdeeld. Het team van de opleiding is uitgebreid met vier docenten die gepromoveerd zijn op de volgende onderzoeksdomeinen: religieuze identiteitsontwikkeling, leesontwikkeling van het jonge kind, systeemopstellingen en neuropsychologie.

Binnen het kernteam ontstaan twee expertiseteams; een op het gebied van onderzoek en een op het gebied van de methodiek van speltherapie. Daarnaast is een curriculumteam gestart om de samenhang en kwaliteit van het onderwijsprogramma te waarborgen. Naast kerndocenten werkt de opleiding met flexdocenten, die inhoudelijk aangestuurd worden vanuit het curriculum- en het kernteam. Hieronder vindt u de schematische weergave.

In het afgelopen jaar is geïnvesteerd in afstemming over beelden van en eisen die gesteld worden aan het masterniveau. In drie kalibreersessies zijn de beoordeling van onderzoeksplannen en de master thesis besproken. Verdiepen van een gezamenlijk beroepsbeeld en opleidingsdidactiek staat voor het komende jaar op de agenda.

Visie op onderzoek

Binnen de CHE heeft een groep onder leiding van dr. Martine Noordegraaf, lector Jeugd en gezin, zich gebogen over de vraag wat de kenmerken zijn van praktijkgericht onderzoek in de masteropleidingen. De dienstbaarheid van onderzoek aan de ontwikkeling van de praktijk kwam als leidend thema naar voren, waarbij er wordt gependeld tussen theorie en praktijk. De integratie van de onderzoekende houding in alle onderdelen van de masteropleiding is een van de belangrijkste uitkomsten van de hernieuwde visie op onderzoek. Het visiedocument is opgenomen als bijlage 1. Dit visiedocument heeft een vertaling gekregen voor de opleiding Speltherapie. De onderzoekende houding die kenmerkend is voor een masterstudent wordt bij de master Speltherapie terug gezien in de onderzoekslijn maar ook in de therapie- en spellijn. De student wordt opgeleid tot een kritische professional die reflecteert op zijn eigen handelen en van daaruit overstijgend kan kijken naar de beroepspraktijk. Dit onderzoekend vermogen leidt tot verbetering van de beroepspraktijk door:

- *reflectie*: het terugkijken op het eigen handelen in de beroepspraktijk, signaleren wat er wel en niet goed ging en vanuit de bestaande kennis dit te begrijpen en te verbeteren.
- *evidence-based practice*: het gebruiken van de kennisbasis om de juiste handelingen te kiezen.
- *innovatie*: ontwikkelen van nieuwe handelingen, producten en interventies om de praktijk te verbeteren (Andriessen, 2014).

Onderzoek in de komende jaren: ontwikkeling van interventietheorieën

De belangrijkste opgave van de opleiding Speltherapie voor de komende jaren is het beschrijven van interventietheorieën voor specifieke doelgroepen en hulpvragen. We hebben nu de keuze gemaakt voor meer kwalitatief, beschrijvend onderzoek. Voor de beschrijving van de interventies werken we samen met de beroepsvereniging Federatie Vaktherapeutische Beroepen die een handleiding met een format voor interventiebeschrijving heeft ontwikkeld (zie bijlage 2). De interventiebeschrijvingen worden opgenomen in een databank (www.databankvaktherapie.nl). Voor de beschrijving wordt gebruik gemaakt van de interventieladder van van Yperen (2017).

Als er een aantal interventies goed beschreven zijn, kunnen we de werkzame mechanismen gaan meten en meer kwantitatieve onderzoeksmethoden gaan inzetten. Op dit moment denken we aan interventiebeschrijvingen die aansluiten bij vier onderzoeksthema's. Hieronder wordt een voorbeeld van een onderzoek door een huidige masterstudent gegeven.

Voorbeeld 'Emotieregulatie bij kinderen met LVB'

Een studente doet onderzoek naar speltherapeutische interventies die speltherapeuten inzetten in interactie met licht verstandelijk beperkte kinderen tussen 6 en 12 jaar om de emotieregulatie te verbeteren. Na een analyse van opnames van spelsessies met een kijkwijzer, zijn reflectieve interviews gevoerd om de verantwoording en onderbouwing van interventies te bespreken met de therapeuten.

Verbinding met actuele en onderzoekswaardige vragen uit het werkveld

Het onderzoek van de master Speltherapie richt zich de komende jaren op interventiebeschrijvingen die daadwerkelijk in de praktijk gemeten kunnen worden op hun effectiviteit. Om voortgang te realiseren in de interventiebeschrijvingen is een samenwerking met het werkveld gestart rond het doen van onderzoek. Vanuit de beroepsvereniging is een onderzoeksgroep gestart. Deze groep heeft vier tot vijf keer per jaar contact met de CHE voor begeleiding en afstemming. Masterstudenten participeren in deze onderzoeksgroep. Daarnaast is er een samenwerking met een breder werkveld in de vorm van Professionele Leergemeenschappen. De opleidingsvisie op professionele leergemeenschappen is te lezen in bijlage 3.

Vanuit de master Speltherapie is er contact met instellingen vanuit het maatschappelijk werk, gehandicaptenzorg en (speciaal) basisonderwijs over onderzoekswaardige vragen voor de master Speltherapie. De instellingen zijn opdrachtgever voor deze onderzoeken en stellen zich garant voor langdurig onderzoek door studenten van de master Speltherapie.

Keuze voor onderzoeksthema's

Vanuit de eerder beschreven visie heeft de opleiding gekozen voor vier maatschappelijk relevante thema's. De thema's zijn:

- Speltherapie en complexe echtscheidingsproblematiek
- Speltherapie bij oorlogs- en vluchtverhalen
- Speltherapie aan ouder en kind
- Speltherapie aan volwassenen, jongeren en kinderen met een verstandelijke beperking

In jaar twee krijgen de studenten ook inhoudelijk lessen over deze thema's. Zie voor een toelichting op de thema's bijlage 4. Vanuit de opleiding wordt er verder gezocht naar opdrachtgevers uit het werkveld, die een onderzoeksvraag hebben rond deze vier thema's. Het idee achter de samenwerking is, dat er op deze manier duurzaam onderzoek gedaan wordt. Duurzaam onderzoek betekent dat er meerdere jaren door verschillende studenten aan de onderzoeksvraag gewerkt wordt, waardoor er uiteindelijk een onderbouwde speltherapeutische interventie ontstaat.

Verbinding met bestaande onderzoeksdomeinen in het brede veld van therapie

De opleiding Speltherapie werkt met de master Vaktherapie (hogeschool Zuyd, Hogeschool Arnhem en Nijmegen en Hogeschool Utrecht), de master Psychomotorische Therapie (hogeschool Windesheim), master of Music Therapy (ArTEZ) en de master of Arts Therapies Codarts (hogeschool Rotterdam) samen op het gebied van praktijkonderzoek. Deze samenwerking bestaat uit studiedagen voor docenten onderzoek, kalibreersessies van de masterthesis en promovendidagen. De uitnodigingen voor deze samenwerking en de invulling hiervan loopt via het landelijk overleg. Het overleg wordt aangestuurd door Suzan van Hooren, hoogleraar Vaktherapie verbonden aan de Open Universiteit. Er is een samenwerking gestart met de beroepsvereniging Federatie voor Vaktherapie (FVB) over hoe een interventie beschrijving gemaakt en opgebouwd moet worden. Hieraan voorafgaand is er een overleg geweest met Susan van Hooren over de keuze van het format en haar ervaringen met het schrijven van interventies. In dit overleg participeren ook de schrijfgroep van de NVVS en de speltherapeuten van Ambiq. Rix van der Beek, werkzaam bij het NVVS en voorzitter van de commissie product- en moduleontwikkeling, komt in de opleiding om het gebruik van het interventieformat te bespreken, waarna de studenten het format gaan gebruiken in het onderzoek.

In het brede veld van therapie zijn verder samenwerkingscontracten voor onderzoek afgesloten met twee instellingen voor mensen met een verstandelijke beperking, Ambiq en 's Heerenloo. Ook is er een samenwerkingscontract op het gebied van onderzoek met de Stichting Openbaar Onderwijs Zwolle. Ook met grote vrijgevestigde praktijken zoals Samen Sterk voor Ouder en Kind, <https://www.sterkvoorouderenkind.nl/speltherapie-zwolle/> en Speltherapie praktijk voor speltherapie en spelbegeleiding, <http://speltherapielelystad.nl/het-juweeltje/> zijn samenwerkingscontracten afgesloten.

De samenwerking met de universiteiten is als volgt vormgegeven. Met de universiteit van Tilburg wordt samenwerkt in een promotieonderzoek dat begeleid wordt door prof. dr. Tine van Regenmortel en prof. dr. René Schalk, beiden werkzaam als hoogleraar Social Work. Er is contact met de universiteit van Utrecht in samenwerking met de beroepsvereniging waar onderzoek gedaan wordt naar de effecten van spel bij chronisch zieke kinderen.

Terugkoppeling van onderzoeksresultaten naar het onderwijsprogramma en het werkveld

De onderzoeksresultaten van de masterstudenten worden elk jaar gepresenteerd op een minisymposium waar de opdrachtgevers, stagebegeleiders en belangstellende uit het werkveld aanwezig zijn. De onderzoeksresultaten worden weer meegenomen in de lessen van de module 8, de theoretische verdieping 2. De verdiepingdagen sluiten aan op de thema's waarna onderzoek is gedaan.

Afrondend

Anderhalf jaar geleden kregen we het besluit van de NVAO tot een positief oordeel onder voorwaarden. We zijn trots op hetgeen we hebben gerealiseerd en wat in gang is gezet om te kunnen laten zien dat we voldoen aan de gestelde eisen. De masterstudenten speltherapie worden opgeleid als onderzoekende professionals die daadwerkelijk bijdragen aan de ontwikkeling en onderbouwing van de praktijk van speltherapie. We zien uit naar uw reactie!

Bijlagen

1. Visie op onderzoek – masteropleidingen CHE plus doorvertaling naar master Speltherapie
2. Handleiding voor interventieomschrijvingen
3. Visie op professionele leergemeenschappen
4. Onderzoeksprojecten master Speltherapie